

In today's environment, the role of the teacher is evolving; they act not only as a source of knowledge, but also as a facilitator of the digital learning environment, an organiser of professional communication and a moderator of interactive engagement. It is precisely this comprehensive combination of the ESP approach, modern digital technologies and practice-oriented teaching methods that ensures the training of competitive specialists in the security sector.

References

1. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learning-Centered Approach. Cambridge University Press, 1987. 183 p.
2. Basturkmen H. Developing Courses in English for Specific Purposes. Palgrave Macmillan, 2010. DOI: 10.1057/9780230290518.
3. UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers, 2021. 45 p. URL: <https://www.unesco.org/en/digital-education/artificial-intelligence>. OpenAI ChatGPT Official Website. URL: https://chat-box.ai/app/chat?utm_source
4. Hall E.T. Beyond Culture. Anchor Books, 1976. 316 p.
5. Bloshchynskiy I., Voitiuk O., Khamaziuk O. Implementation of NATO standards for professional foreign language training of future border guard officers. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-Special Sciences*. 2024. № 2(58), P. 5-10. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.58.5-10>

Василенко Олена Вікторівна,
професор кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасним фахівцям потрібен збалансований набір когнітивних, соціальних і емоційних навичок, щоб досягти успіху в професії та особистому житті. Їхня здатність досягати цілей, ефективно співпрацювати з іншими та керувати емоціями буде важливою для вирішення викликів 21 століття. Соціально-комунікативні навички («м'які», або «гнучкі» навички, від англ. *soft skills*), такі як комунікабельність, креативне мислення, розумова гнучкість,

стресостійкість та ін., сприяють успішній професійній діяльності та кар'єрному зростанню, тому їх формування у студентів ЗВО набуває особливого значення. Соціально-комунікативні навички є певним набором особистісних якостей людини на відміну функціонально-технічних навичок (*hard skills*) – знаннями, набутими протягом навчального процесу або з досвідом роботи, які дозволяють професіоналу виконувати свою роботу. *Soft skills* визначають як комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність фахівця будь-якої галузі, на відміну від спеціалізованих навичок [1, с. 8].

Поняття *soft skills* та *hard skills* вперше виникли наприкінці 50-х років ХХ ст. у військовій справі, коли в армії США почали розробляти науково обґрунтований підхід до підготовки військовослужбовців і виявили важливість для не тільки професійних навичок, але й універсальних компетенцій – «навичок роботи з людьми і паперами». А вже у навчальному посібнику армії США від 1972 року було визначено офіційне використання терміну «м'які навички» [2]. Відтоді багато галузей приділяють особливу увагу рівню розвитку м'яких навичок у своїх працівників. Раніше вважали, що функціонально-технічні навички, *hard skills*, є єдиними навичками, необхідними для успішної кар'єри, і були, як правило, кількісними та вимірюваними з огляду на освіту, досвід роботи або інтерв'ю, але дослідження, проведене Гарвардським університетом, довело, що 80 % досягнень у кар'єрі визначаються соціально-комунікативними навичками та лише 20 % – професійними [2].

М'які навички стосуються широкого набору навичок, компетенцій, поведінки, ставлення та особистих якостей, які дозволяють людям ефективно орієнтуватися в навколишньому середовищі, взаємодіяти з іншими, успішно працювати та досягати своїх цілей, вони доповнюють професійні навички. Саме м'які навички дозволяють професіоналу правильно взаємодіяти в своєму оточенні, спілкуватися з людьми, вирішувати проблеми з більшою спритністю, краще справлятися зі стресовими ситуаціями, тому вони високо цінуються компаніями і організаціями при підборі персоналу.

Дослідники Л. Х. Ліппман, Р. Райберг, Р. Карні та К. А. Мур виділили п'ять найважливіших м'яких навичок, які підвищують шанси на успішні професійні результати, і які керівники очікують від працівників: навички спілкування; соціальні навички,

високоорганізоване мислення (зокрема, вміння вирішувати проблеми і приймати рішення, критичне мислення); внутрішньо-особистісні навички самоконтролю та позитивної Я-концепції [3, с. 56].

Комунікативні навички стосуються конкретних типів спілкування, що використовуються на робочому місці, і включають усні, письмові, невербальні навички та навички слухання. Розвинуті загальні комунікативні навички сприяють розвитку інших м'яких навичок, наприклад, соціальних. Комунікативні навички найтісніше пов'язані з результатами трудових відносин і є найбільш затребуваними серед роботодавців. *Соціальні навички* допомагають людям добре ладнати з іншими. Ця здатність включає повагу до інших, використання відповідної контексту поведінки та вирішення конфліктів; вони універсально важливі. *Високоорганізоване мислення* складається з вирішення проблем, критичного мислення та прийняття рішень. На базовому рівні це включає здатність ідентифікувати проблему та отримувати інформацію з багатьох джерел, щоб оцінити варіанти і дійти обґрунтованого висновку, - все має вирішальне значення для всіх інших м'яких навичок фахівців. *Самоконтроль* означає здатність людини контролювати і відкладати задоволення, концентрувати увагу, керувати емоціями та регулювати поведінку. Самоконтроль є внутрішньо-особистісною навичкою, основою для багатьох інших, тому що дає змогу успішно приймати рішення, розв'язувати конфлікти та спілкуватися в цілому. *Позитивна Я-концепція* (самоуявлення) включає впевненість у собі, самоефективність, самосвідомість і високу самооцінку, почуття благополуччя та гордості.

Багато дослідницьких груп незалежно виділили п'ятифакторну структуру особистісних характеристик, представлених м'якими навичками. Так, міжнародне дослідження ОЕСР «Дослідження соціальних та емоційних навичок» надає ієрархічну модель «великої п'ятірки» соціально-емоційних навичок, де основними категоріями є: відкритість до досвіду (open-mindedness); сумлінність (виконання завдань); емоційна стійкість (емоційна регуляція); екстраверсія (взаємодія з іншими); співпраця [1]. У 2012 році Університет Східного Кентуккі опублікував список «десяти найкращих соціально-комунікативних навичок», до яких віднесли: комунікабельність; ввічливість; розумову гнучкість; чесність; навички міжособистісного спілкування; позитивний настрій; відповідальність; вміння працювати в команді; знання професійної етики [4].

Отже, навчання студентів виключно професійних, академічних навичок недостатньо для досягнень ними успіху в майбутній професії. М'які навички розвиваються та змінюються з віком, на них сукупно впливають біологічні та фактори навколишнього середовища, життєвих подій і змін у самосприйнятті. Водночас систематичний вплив, використання послідовних і скоординованих методик і прийомів, спрямованих на розвиток цих навичок, має значний ефект.

З огляду на зазначене, величезний потенціал для формування соціально-комунікативних навичок має викладання іноземної мови професійного спрямування у ЗВО, оскільки одним із провідних завдань іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти нефілологічного профілю, зокрема майбутніх правників, є сприяння розвитку їх професійних комунікативних компетенцій. При тому важливо, щоб викладачі були обізнаними з вимогами, які нині висуваються до молодих фахівців, та будували навчальний процес з усвідомленням, що сучасні роботодавці акцентують увагу не лише на високому рівні *hard skills*, які стосуються професійно значущих, вузькоспеціальних кваліфікацій фахівців, але й на рівні володіння комплексом соціальних навичок, пов'язаних з ефективною участю у робочих і академічних процесах – *soft skills*.

У процесі навчання іноземних мов у ЗВО існує чимало можливостей розвитку соціально-комунікативних навичок, як особистісних, так і міжособистісних. Різні форми організації навчальної діяльності (індивідуальної, парної, групової), а також численні методи і прийоми, такі як дебати, дискусія, кейс-метод, метод проектів і т.д., мають потенціал навчити студентів ключовим навичкам на основі реальних життєвих сценаріїв і навчального досвіду. Так, важливими для формування *soft skills* є вправи на розвиток усного мовлення, які, без сумніву, дуже корисні на заняттях з іноземної мови. Крім того, м'які навички можуть значно покращитися під час читання та виконання вправ на письмо, тому доцільним вважається органічна інтеграція різних видів діяльності і стратегій навчання. Особливої уваги заслуговує те, що м'які навички можуть бути розвинені в процесі самооцінювання, взаємооцінювання або оцінювання результатів навчання викладачем під час вивчення іноземної мови студентами. [5, с. 7]

Для формування соціально-комунікативних навичок під час вивчення іноземної мови найбільш ефективними видами діяльності є: проект, презентація, дискусія та дебати, рольова гра, бізнес гра,

ведення щоденнику, підготовка портфоліо тощо [5, с. 5] Всі ці діяльності потребують від студентів задіяння комунікації, більшість з завдань (такі як проект, дискусія, дебати, рольова гра) потребують від студентів критичного мислення. Написання портфоліо, робота над проектом, презентацією вимагають проявів у студентів неабиякої креативності. Зазвичай при проведенні дискусії, дебатів, проводячи рольову гру студенти взаємодіють один з одним, користуючись такою навичкою як кооперація, тобто розвивається їх вміння роботи в команді, лідерські навички, вміння взаємодії та прийняття обґрунтованих рішень.

Отже, використання вищезгаданих комунікативних видів навчальної діяльності під час іншомовної підготовки майбутніх фахівців сприяє формуванню, розвитку та використанню соціально-комунікативних, м'яких навичок, які знадобляться студентам у їх майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Silber K., Foshay W. Handbook of Improving Performance in the Workplace. Instructional Design and Training Delivery. John Wiley. 2009. 800 p.
2. Soft Skills. URL: <https://www.dictionary.com/browse/soft-skills>
3. Lippman L., Ryberg R., Carney R., Moore K. Workforce connections: key “soft skills” that foster youth workforce success: toward a consensus across fields. Washington, DC: Child Trends. 2017. 56 p.
4. Robles M. Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today’s Workplace. Business Communication Quarterly. 2022. № 4. P. 453–465.
5. Курінний О.В., Черкасова Т.А. Формування м'яких навичок при вивченні іноземних мов. URL.: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/pdf>

Волик Олена Валеріївна,

старший викладач кафедри мовної підготовки
Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Сучасне мовне середовище характеризується значним впливом цифрових технологій, які не лише доповнюють традиційні підходи до навчання, але й змінюють саму концепцію опанування іноземної мови. Використання платформ для вивчення мов, заснованих на технологіях